

Tuinieren voor paarden

'Ieder stapje een ander hapje'

Tekst: Roland Brakel
Foto's: Ruurd van Donkelaar

Paarden zijn echte knabbelaars. In de wei is meestal alleen gras te vinden en soms een boomtak, waar het paard net bij kan. In het Drentse Wilhelminaoord zit een bijzondere kwekerij met voedselplanten voor paarden. Bovendien wordt er volop bestudeerd welke planten paarden lekker vinden en gezond voor ze zijn.

De planten die Paard&Plant aanbiedt worden bij Arborealis gekweekt: de kwekerij van Sietske Metz en haar compagnon Micha Wieland. Zo'n twintig jaar geleden begonnen zij in Drenthe een kwekerij met bijzondere bomen en struiken. Planten voor voedselbossen werd een specialiteit. Later kwamen daar de voederplanten voor paarden bij, uniek in Nederland. Ik spreek Sietske op de kwekerij en ben

nieuwsgierig hoe dat zo begonnen is.

Sietske: "Ik had mijn eigen paardenland en dat wilde ik inrichten. Het begon met opzoeken welke planten ik daar in kon zetten. Ik kwam telkens waarschuwingen tegen, zo van: dit is giftig en dat is giftig. Dat was het. De informatie die ik zocht kon ik niet vinden op Nederlandse websites. Alleen de wilg werd genoemd maar ik zit hier, in Drenthe, op zandgrond. Wat moet ik hier met een stelletje knotwilgen? Ik ging dus breder zoeken. Nederland heeft volop gras, maar dat is niet overal zo. Op het Zuidelijk halfvond worden veel meer takken gevoerd. Vroeger gebeurde dat ook in Nederland. In Engeland hebben ze het over 'working trees', dat zijn knotbomen: essen, iepen of linde. Hiervan worden takken geoogst om de dieren te voeren. Zo had ik een begin en kon ik verder. Vervolgens vroegen de paardenvriendinnen in mijn omgeving: 'Jij weet dat allemaal, wat kan ik doen?' Zo kwam van het een het ander".

Is wat wij kunnen eten niet automatisch ook goed voor paarden?

"Nee dat is niet zo, wij eten graag vruchten, voor paarden zijn bladeren geschikter. Een paard mag best een appeltje, maar als er veel appels in de wei vallen en een paard eet een kilo appels, dan krijgt hij teveel suikers binnen. Voor mensen zou ik een hazelaarselectie zoeken met mooie zware hazelnoten, voor paarden kies ik toch de wilde soort. Hetzelfde geldt voor tamme kastanje. Alle Prunussoorten zijn ongeschikt voor paarden, daar kan een hoog gehalte blauwzuurgas in voor-

Sietske Metz

komen. Niet alle paarden hebben als veulen kunnen leren welke planten eetbaar zijn en welke niet. Een paard dat de hele dag in de paddock (niet-begroeide uitloop aan een paardenstal) staat is heel gretig op alles wat groen is en eet dan sneller iets wat niet goed voor hem is. Ik geef mijn paard bijvoorbeeld drie verschillende soorten takken tegelijk. Zo kan ik zien waar zijn voorkeur naar uitgaat. Er wordt eerst gezocht en geroken en soms blijft er iets liggen. Volgens mij vinden alle paarden moerbeï het lekkerst, daarna wilg en linde".

"Proef je zelf ook wel eens?", vraag ik. "Zeker, ik maak wel thee van moerbeï en eet ook wel wat linde-

blad. Ook de knoppen en het jonge blad in het voorjaar heb ik geproefd. Bijvoorbeeld de knoppen van meidoorn, zo, dat is bitter! De knoppen van zwarte bes hebben echt die cassissmaak. De winter is in de natuur een periode van schaarste, als in het voorjaar de sapstroom weer op gang komt zitten de knoppen en de jonge scheuten bomvol energie. Dat eten de dieren graag. Je ziet ook dat paarden bijvoorbeeld meidoorn alleen in het vroege voorjaar eten. Braam veel meer in de herfst, eikenblad tot St Jan, daarna zit er teveel looizuur in. Daarom heb ik een kalender gemaakt. Dat was het idee van een vriendin van mij, die graag wilde weten, wanneer je moet planten en

De haag met verschillende, voor paarden eetbare struiken

Lekkernijen voor de paarden verzamelen

wanneer wat te voeren. De kalender is heel laagdrempelig”.

“Ik wil steeds meer gaan testen. Ik richt me nog veel op inheemse beplanting, maar ik heb ook een stuk beplant met uitheemse wilgensoorten, zoals *Salix helvetica* en *Salix rosmarinifolia*. Die wil ik laten onderzoeken op inhoudsstoffen en vergelijken met inheemse wilgen. Voor koeien is onderzoek naar voedselplanten al veel meer gedaan. Daaruit kwam naar voren, dat een soort op veengrond heel andere voedingswaarde heeft dan op zand of klei. Voor paarden is dat nooit gedaan. Een paard heeft ook een heel andere spijsvertering, is geen herkauwer. Je kunt die gegevens niet zomaar vergelijken. Een paard kan ook niet overgeven als hij iets verkeerd eet, en moet dus heel kieskeurig zijn”.

“Hoe zit het met het inpassen van de paardenwei in het landschap?”

“Veel paardenweides liggen in het buitengebied. Ik vind het belangrijk om dan met inheemse beplanting te werken en heb de paardenhaag bedacht. Een gemengde haag, waar-

mee weer verbindingzones in het landschap gemaakt kunnen worden en waarbij ik soorten gebruik die de paarden kunnen eten. In zo'n haag kun je natuurlijk heel veel soorten kwijt, waardoor het paard ook iets aan zelfmedicatie kan doen. Het principe van 'ieder stapje een ander hapje'. Zo'n aanvulling van takken en bladeren is fantastisch, laag suikergehalte en veel vezels. Op een klein stukje land zijn knotbomen heel geschikt. Die ene boom kost je misschien één vierkante meter gras, maar levert ook veel op. Zet de knotboom af op een meter, zodat je mooie scheuten krijgt en je er goed bij kan. Zo'n boom wortelt ook veel dieper en heeft een hele andere mineralensamenstelling dan gras. Bij Diergaarde Blijdorp in Rotterdam, hebben ze een klein oppervlak volgeplant met wilgen. Zij voeren dat aan alle grazers. Een veel gemaakte fout is, dat je een boom neerzet waar het paard bij kan, maar dat eindigt met een dode boom. Het paard gaat de bast afvreten of schurkt er tegenaan. Ook een paardenhaag moet eerst beschermd worden door schrikdraad. Die haag moet eerst groeien, daar kan je nog

geen vreterij aan hebben. Ik pak liever een snoeischaar om er scheuten uit te knippen en dat aan te bieden”.

Roland: “Oorspronkelijk kwam de inspiratie voor dit artikel uit het verschijnsel paddock paradise, een buitenruimte voor paarden op basis van een looproute (track) met verschillende ondergronden en uitdagingen voor het paard”.

Sietske: “Hier schieten ze als

Zoutstruikje (*Atriplex nummularia*)

De 'keuken' met paardenplanten

paddenstoelen uit de grond. Het principe is dat je zoveel mogelijk beweging voor je paard wilt aanbieden. Maar er horen wel planten in, anders is het geen paradijs”.

“Via de webshop zijn verschillende zadenmengsels te krijgen, zoals 'Paardengeluk' voor het inzaaien van de wei en geneeskrachtige kruiden voor je paard. Hiervoor werk ik samen met de Cruydt-Hoeck. Ik geef ook workshops plantenkennis. Gewoon, hoe plant ik een haag, wanneer en hoe zit het met de verschillende grondsoorten? Wat zijn de beste paardenplanten en

welke stoffen bevatten ze? We gaan ook zelf proeven. Dat vind ik erg leuk om te doen”. Ik zie Sietske stralen, wat een enthousiasme!

We sluiten af met een ronde over kwekerij en paardenland. “Even de keuken in”, zegt Sietske. Het verrast me wat daar aan gerechten staat. Wie had gedacht dat paarden gek zijn op mariadistel? Ik zie ook kardoen. Sietske: “Kardoen begint al heel vroeg in het jaar te groeien, dat verwacht je niet van zo'n zuidelijke plant.”

Binnen de paardentrack is een goed omheind kruidentuintje aangelegd.

Malva verticillatum 'Crispa'

Zo kan er rechtstreeks geplukt en gevoerd worden. Het is een internationale keuken met exoten als Yacón en het zoutstruikje. Yacón is een gewas uit Midden-Amerika. Sietske: “De knollen eet ik zelf en de bladeren zijn voor het paard. Het zoutstruikje (*Atriplex nummularia*) groeit in Australië in het wild en wordt daar massaal door de paarden gegeten. *Malva verticillatum* 'Crispa' is een ouderwetse groente, die voor zowel mensen als paarden een smakelijke afwisseling is. De gekrulde bladeren zijn rauw te eten, het werkt verzachtend op de spijsvertering”.

Onder de indruk van alle kennis neem ik afscheid van Sietske en haar bedrijf.

www.paardenplant.nl

De paardenplantenkalender is een uitgave van Paard&Plant. Per maand worden er tips en weetjes aangereikt om mee aan de slag te gaan.